

Tenalji von Fersen, B 17.

Tenalji von Fersen on merkittävä osa Susisaaren korkeaa, sisempää puolustusrintamaa, joka kulkee saaren itärannalla suojaten kaleeritelakkaa. Sen ampumasektori kantoi yli viereisen Itä Mustasaaren. Tenalji von Fersenin korkea, kaleeritaltaaseen päin oleva puolustusmuuri on lähes kokonaan graniittia ja sen kauniina, ranskalais-klassismin tyyllisinä yksityiskohtina ovat hiekkakivin kehystetyt portit. Pihasivu, puolustusmuurin yläosa ja huonetilojen upeat holvit ovat tiiltä.

Tenalji von Fersen rakennettiin kahdessa vaiheessa. Alkuperäiseen, Viaporin linnoituksen luoja, Augustin Ehrensvärdin omaan suunnitelmaan kuuluva keskiosa, kaleeritelakan pumppuhuone, rakennettiin vuonna 1759. Muu osa tenaljia valmistui vuosien 1773 -1776 välillä v. 1772 kuolleen Ehrensvärdin työn jatkajan, kenraaliluutnantti Jacob Magnus Sprengtportenin suunnitelman mukaisesti. Viimemainittu työ korvasi osittain leipomoineen, viljan kuivaamoineen ja viljavarastoineen sekä hevosmyllyineen Länsi-Mustasaarelle suunnitellun, mutta keskeneräiseksi jääneen Viaporin varuskunnan huoltokeskuksen. Tenalji von Fersenissä sijaitsi lisäksi kaleeritelakan pumppaamo pater-noster laitteineen. Linnakkeen alta, telakan pumppuhuoneesta kulkee mereen asti ulottuva luonnonkivestä holvattu telakan vedenpoistokanava.

Vuosina 1796 - 1802 linnake korotettiin holvaamattomalla kolmannella kerroksella puolustustehon lisäämiseksi. Nykyisin tämä kolmas kerros on osittain purettu, sillä se vaurioitui pahoin Viaporin pommituksessa vuonna 1855. Nimensä linnake sai Ehrensvärdin läheisen ystävän ja puoluekumppanin sotamarsalkka, kreivi Axel von Fersenin mukaan.

venäläisellä kaudella linnaketta käytettiin edelleen miehistösuojana, leipomona ja varastona, osittain myös vankilana. Ilmeisesti vankilaan liittyvä, ortodoksinen rukoushuone sijaitsi jonkin aikaa venäläisen kauden lopulla tenalji von Fersenissä.

Suomalaisella kaudella, 1930-luvulta toisen maailmansodan loppupuolelle saakka Tenalji von Fersenissä toimi sukellusvenetuki-kohta. Sittemmin linnake on läheisesti Valmet Oy:n telakan

kohta. Sittemmin linnake on läheisesti liittynyt Valmet Oy:n telakan toimintaan entisessä ruotsalaisessa kaleeritelakassa. Aina 1970-luvun alkuun saakka von Fersenin itäpäässä toimi telakan muuntamo. Alunperin miehistösuojina toimineet kase-matit on muutettu asunnoiksi.